

احیای قریب‌الوقوع برجام؟

پس از حدود یک‌سال مذاکرات سنگین و فشرده، اخبار و شواهد حکایت از قریب‌الوقوع بودن «احیای برجام» دارند و به نظر می‌رسد واشنگتن نیز در حال پذیرش «آخرین شرط مهم تهران» است. موج جدید خوش‌بینی‌ها پس از اظهارنظر روز چهارشنبه رافائل گروسی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی آغاز شد.

به گزارش سایت خبری پرسون، پس از نزدیک به یک سال مذاکره فشرده دو دولت ایران با گروه ۴+۱، شواهد و قرائن حاکی از آن است که طرفین در آستانه توافق هسته‌ای و «احیای برجام» قرار دارند. مواضع مذاکره‌کنندگان برجامی نیز حکایت از آن دارد که تنها یک قدم تا توافق و «احیای برجام» فاصله وجود دارد.

روز چهارشنبه، رافائل گروسی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، پس از سفر کلیدی حسین امیرعبداللہیان، وزیر امور خارجه ایران به روسیه گفت که طرفین در آستانه دستیابی به توافق هسته‌ای هستند.

این اظهارنظر از آنجا اهمیت داشت که سرگئی لاوروف، وزیر امور خارجه روسیه، روز شنبه، ۱۴ اسفند، در میانه بحران اوکراین، و پس از اعمال تحریم‌های سنگین علیه مسکو، خواستار معافیت تحریمی از تجارت و همکاری‌های نظامی و امنیتی با ایران شده بود، موضوعی که به زعم کارشناسان و از جمله رافائل گروسی، «مشکلی واقعی» بر سر رسیدن به توافق به شمار می‌رفت. اما سفر موفقیت‌آمیز وزیر خارجه ایران، به عقب‌نشینی روسیه از این موضع منجر شد و پس از آن مسکو اعلام کرد تنها خواستار معافیت تحریمی از همکاری‌های فنی و هسته‌ای با ایران «در چارچوب برجام» است. به دنبال سفر این دیپلمات ارشد ایران به روسیه، نشریه پولیتیکو در گزارشی نوشته روسیه از درخواست معافیت برای تحریم‌های اعمال شده بر آن در پی جنگ اوکراین، عقب‌نشینی کرده است.

این نشریه در ادامه گزارش خود از قریب‌الوقوع بودن توافق هسته‌ای خبر داد و نوشت که «دو مقام ارشد دولت بایدن در جلسه‌ای محرمانه به کمیته روابط خارجی مجلس نمایندگان آمریکا گفته‌اند حصول توافق در مذاکرات وین نزدیک است.»

پولیتیکو در ادامه نوشت: «طبق گفته‌های سه نفر که یا در این جلسه بوده‌اند یا از مسائل مطرح شده در آن اطلاع داشتند، برت مک‌گورک، معاون شورای امنیت ملی آمریکا در امور خاورمیانه و رابرت مالی، نماینده ویژه آمریکا در امور ایران و مذاکره‌کننده ارشد آمریکا در مذاکرات وین، در فضایی محرمانه با اعضای کمیته روابط خارجی مجلس نمایندگان آمریکا در این باره جلسه داشتند. این مقامات آمریکایی با روحیه‌ای مثبت اظهار کردند که تلاش یک ساله دولت جو بایدن به زودی نتیجه خواهد داد.»

گفت‌وگوی وزرای خارجه ایران و بریتانیا

حسین امیرعبداللہیان، وزیر امور خارجه ایران همچنین، چهارشنبه شب و ساعاتی پس از اظهارنظر مثبت رافائل گروسی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، تلفنی با لیز تراس، وزیر خارجه بریتانیا گفت‌وگو کرد.

وزیر امور خارجه ایران، با اشاره به مذاکرات وین گفت: «اگر همه خطوط قرمزمان رعایت شود، آماده توافق نهایی هستیم.» بلندپایه‌ترین دیپلمات ایرانی در همین باره توضیح داد: «به نقطه نهایی توافق بیش از هر زمان نزدیک شده‌ایم؛ اما آنچه می‌تواند رسیدن به توافق خوب و پایدار را قطعی کند رفتار واقع‌بینانه آمریکا و عدم طرح مطالبات جدید و نادرست است.»

نظر ایالات متحده

شامگاه چهارشنبه هم، ند پرایس، سخنگوی وزارت خارجه آمریکا در اظهارنظری درباره مذاکرات وین گفت: «ما به حصول توافق احتمالی در وین نزدیک هستیم اما هنوز به آن نقطه نرسیده‌ایم.»

تحلیل نیوزویک

این در شرایطی است که یک سخنگوی وزارت خارجه آمریکا روز پنج‌شنبه، به مجله معتبر «نیوزویک» گفت واشنگتن در آستانه بازگشت به توافق هسته‌ای ۲۰۱۵ با ایران است و با وجود وقفه ایجاد شده اخیر، توافق برای بازگشت به برجام می‌تواند چند روز آینده نهایی شود.

نیوزویک به نقل از سخنگوی وزارت خارجه آمریکا نوشت: «پیشرفت قابل توجهی در مذاکرات وین به دست آمده و ما به یک توافق احتمالی نزدیک هستیم. اینها مذاکرات پیچیده‌ای هستند و ما هنوز در حال کار روی تعدادی از مسائل مشکل هستیم.» او توضیح داد: «ما می‌توانیم در روزهای آینده درباره بازگشت متقابل به اجرای کامل برجام به توافق برسیم.»

این دیپلمات آمریکایی درباره تحریم‌های آمریکا علیه روسیه و تاثیر احتمالی آن بر برجام نیز گفت: «واشنگتن اقدامات لازم را انجام خواهد داد تا اطمینان حاصل شود که تحریم‌های آمریکا بر اجرای پروژه‌ها و فعالیت‌های هسته‌ای از سوی افراد و نهادهای غیر آمریکایی که مرتبط با برجام هستند تاثیر نگذارد. ما البته مشارکت روسیه در پروژه‌های هسته‌ای (در ایران) را که بخشی از اجرای کامل برجام هستند تحریم نخواهیم کرد.»

اظهارنظر ژرمن‌ها

این‌دین‌دنت علاوه بر انعکاس نظرات ند پرایس به نقل از کریستوفر برگر، سخنگوی وزارت امورخارجه آلمان درباره روند مذاکرات احیای برجام گفت: «کار روی تهیه پیش‌نویس متن نهایی تکمیل شده است و اکنون باید تصمیمات سیاسی در پایتخت‌ها اتخاذ شود.»

موضع مثبت فرانسه

همزمان، فیلیپ اررا، نماینده فرانسه در مذاکرات وین در پاسخ به توییت فرانسوا مورفی، خبرنگار ارشد رویترز در وین که اظهارات سه ماه قبل مقامات اروپایی مبنی بر اینکه تنها چند هفته و نه چند ماه فرصت برای احیای برجام وجود دارد را یادآوری کرده بود، نوشت: «تروییکای اروپایی، آماده امضاست. نه در چند هفته، چند روز یا چند ساعت؛ بلکه همین الان. از ۴ مارس که وین را ترک کردیم، آماده بودیم و کارمان تمام شده است.» نماینده فرانسه در انتهای توییت خود، علی باقری‌کنی و رابرت مالی مذاکره‌کنندگان ایران و آمریکا در مذاکرات احیای برجام را «منشن» کرده است.

چالش باقی‌مانده

این اظهارنظرهای مثبت و امیدوارکننده در شرایطی ابراز می‌شود که نشریه «اکسیوس» در گزارشی از احتمال حذف نام «سپاه پاسداران انقلاب اسلامی» از فهرست تروریستی آمریکا خبر داد. سه مقام صهیونیست و دو منبع آمریکایی به وبسایت اکسیوس گفته‌اند دولت جو بایدن احتمال حذف نام سپاه پاسداران را از سیاهه تروریستی، در ازای تعهد تهران به کاهش تنش در منطقه، بررسی می‌کند. همزمان خبرگزاری رویترز نیز به نقل از یک منبع آمریکایی نوشت آمریکا در حال سنجش این احتمال است که نام سپاه را از فهرست سازمان‌های تروریستی خارجی خود، در برابر تضمین ایران در مهار نیروهای اصلی مورد حمایتش در منطقه، حذف کند.

حسین امیرعبداللهیان، وزیر امورخارجه روز چهارشنبه گفته بود علاوه بر موضوع «تضمین اقتصادی» یک موضوع دیگر نیز برای رسیدن به توافق باقی مانده است. به نظر می‌رسد حذف نام سپاه پاسداران از فهرست گروه‌های تروریستی همین «موضوع دیگری» است که وزیرخارجه ایران به آن اشاره دارد. دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور پیشین ایالات‌متحده، بهار سال ۹۸ این نهاد رسمی جمهوری اسلامی را به فهرست گروه‌های تروریستی اضافه کرده بود.

ایران نیز در مقابل، «سنتکام» (ستاد فرماندهی مرکزی ایالات‌متحده) را به فهرست گروه‌های تروریستی اضافه کرد. سنتکام، ستاد فرماندهی کل نیروهای ارتش آمریکا در منطقه خاورمیانه و شرق آفریقا و آسیای میانه است.

امیرعبداللهیان در سخنان روز چهارشنبه خود همچنین خبر داده بود که «چهار موضوع را به عنوان خط قرمز در مذاکرات نزدیک به نهایی شدن پیش رو داشتیم، از این چهار موضوع، در سه هفته گذشته دو موضوع تقریباً حل شده و به نقطه توافق رسیده‌این ولی دو موضوع همچنان باقی مانده از جمله موضوع تضمین اقتصادی.»

خشم بولتون

احتمال حذف نام سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از فهرست گروه‌های تروریستی توسط دولت جو بایدن، رئیس‌جمهور آمریکا، خشم جان بولتون، مشاور پیشین امنیت ملی کاخ سفید در دوران ترامپ را به دنبال داشته است.

بولتون در گفت‌وگو با یک شبکه فارسی خارج از ایران در اظهاراتی بی‌پایه و اساس مدعی شد: «نمی‌توان به وعده‌های جمهوری اسلامی برای کاهش اقدامات تروریستی در منطقه، در ازای خارج شدن نام سپاه پاسداران از فهرست سازمان‌های تروریستی آمریکا، اعتماد کرد و دولت بایدن یک اشتباه تراژیک را مرتکب می‌شود.» بولتون که در دوره ریاست‌جمهوری جورج بوش پسر نیز سفیر آمریکا در سازمان ملل متحد بود، در بخش دیگری از سخنانش به نقش روسیه در مذاکرات وین اشاره کرد و گفت که «این کشور توانست یک سازش دیگر را به دست بیاورد و همان نقش سابق در توافق برجام را ایفا خواهد کرد.»

عصبانیت صهیونیست‌ها

علاوه بر بولتون، صهیونیست‌ها نیز از احتمال حذف نام سپاه پاسداران از فهرست گروه‌های تروریستی پریشان شده و ابراز نگرانی کرده‌اند. نفتالی بنت و یاییر لاپید، نخست‌وزیر و وزیر خارجه رژیم صهیونیستی، در بیانیه‌ای مشترک از دولت جو بایدن خواستند واشنگتن، نام سپاه پاسداران را از فهرست سازمان‌های تروریستی خارج نکند. بنت و لاپید در این بیانیه مدعی شدند، سپاه پاسداران یک «سازمان تروریستی» است و «باور اینکه آمریکا، این سازمان را از فهرست گروه‌های تروریستی حذف کند، سخت است.»

آنها همچنین مدعی شدند «جریان‌های مقاومت» منطقه از جمله حزب‌الله لبنان، جهاد اسلامی در غزه، انصارالله یمن و نیروهای مقاومت در عراق به سپاه مرتبط هستند. این دو مقام بلندپایه صهیونیستی در بیانیه مشترک خود اضافه کرده‌اند: «برای ما سخت است باور کنیم که تعریف سپاه پاسداران به عنوان یک سازمان تروریستی در ازای «وعده آسیب نرساندن به آمریکایی‌ها» لغو شود.

